

Концепція законодавчих змін щодо функціонування інфраструктури ринків капіталу в Україні

в частині клірингової діяльності і депозитарно-розрахункової системи

ЗАКОНИ

що врегульовують питання
інфраструктури ринків капіталу

Закон України «Про цінні папери та фон- довий ринок» від 23.02.2006 р. №3480-IV, зі змінами і до- повненнями

Передбачає ліцензування клірингової діяльності. Планується, що даний закон буде викладений у новій редакції при схваленні Верховною Радою проекту Закону про ринки капіталу та регульовані ринки (реєстраційний номер 7055 від 01.09.2017)

Закон України «Про депозитарну систему України» від 06.07.2012 р. № 5178-VI, зі змінами і до- повненнями

Встановлює базові правила функціонування ЦД та депозитарної діяльності НБУ, а також норму, згідно з якою до виключної компетенції Розрахункового центру належить проведення грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, вчинених на фондовій біржі та поза фондовою біржею, якщо проводяться розрахунки за принципом «поставка цінних паперів проти оплати»

Закон України «Про державне регулюван- ня ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 р. №448/96-ВР, зі змінами і до- повненнями

Встановлює повноваження НКЦПФР щодо регулювання ринку цінних паперів в Україні та відповідальність за порушення встановлених вимог

ІНФРАСТРУКТУРА

ринків капіталу України

Стан розвитку елементів інфраструктури ринків капіталу в Україні характеризується **високим рівнем фрагментації**, що було відзначено у доповіді від 13.03.2017 р. з питань вдосконалення і консолідації інфраструктури ринку цінних паперів в Україні, підготовленій **Oliver Wyman**

2 центральні депозитарії - Національний депозитарій України і депозитарій Національного банку України

1 особа, що має ліцензію на провадження клірингової діяльності в Україні (Розрахунковий центр)

5 фондових бірж

270 торговців цінними паперами

210 депозитарних установ

299 компаній з управління активами

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ

актів ЄС, які стосуються ринків капіталу та їх інфраструктури

MiFID II

Директива 2014/65/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15.05.2014 р. про ринки фінансових інструментів з відповідними змінами та доповненнями (яка замінила Директиву MiFID I)

Settlement Finality Directive

Директива 98/26/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 19.05.1998 р. про остаточність розрахунків у платіжних системах та системах розрахунків у цінних паперах

MiFIR

Регламент 600/2014 Європейського Парламенту та Ради від 15.05.2014 р. про ринки фінансових інструментів з відповідними змінами та доповненнями

Financial Collateral Directive

Директива 2002/47/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 06.06.2002 р. стосовно механізмів застосування фінансової застави

EMIR

Регламент 648/2012 Європейського Парламенту та Ради від 04.07.2012 р. про позабіржові деривативи, центральних контрагентів і торгових репозиторіїв з відповідними змінами та доповненнями

PFMI IOSCO

Додатково до імплементації нормативно-правових актів ЄС, реформа інфраструктури ринків капіталу базуватиметься на загальновизнаних у світі **Принципах побудови інфраструктури фінансового ринку (PFMI-IOSCO)**, затверджених Міжнародною організацією комісій з цінних паперів у квітні 2012 року

CSDR

Регламент 909/2014 Європейського Парламенту та Ради від 23.07.2014 р. про вдосконалення розрахунків у цінних паперах в Європейському Союзі та центральні депозитарії цінних паперів з відповідними змінами та доповненнями

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Концепції щодо клірингової діяльності

клірингова діяльність має здійснюватися кліринговими установами, які отримали ліцензію НКЦПФР, включаючи центральні контрагенти; при цьому останні мають відповідати більшості вимог EMIR

закон передбачатиме повноваження НКЦПФР щодо ліцензування та визначення організаційних вимог і пруденційних нормативів, інших вимог до діяльності центральних контрагентів, а також вимоги до звітування про операції

із законодавства повинні бути виключені посилання на РЦ і його виключну компетенцію при проведенні грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів на фондовій біржі та поза фондовою біржею, якщо проводяться розрахунки за принципом DvP

закон передбачатиме вимогу щодо відокремлення (сегрегації) активів, яке належить різним учасникам клірингу, а також активів учасника клірингу від активів його клієнтів

законом будуть встановлені конкретні вимоги до ризик-менеджменту центрального контрагента та клірингових установ (включаючи вимоги щодо кредитного ризику, ризику ліквідності та операційних ризиків) та повноваження центрального контрагента, клірингових установ і регулятора визначати і розраховувати різні компоненти послідовності застосування коштів у випадку дефолту (default waterfall), зокрема, вимоги до капіталу, гарантійного фонду та початкової і варіаційної маржі

закон забезпечуватиме справедливий і відкритий доступ центральних контрагентів до бірж та бірж до центральних контрагентів (за умови дотримання відповідних операційних та технічних вимог)

закон забезпечить принцип прозорості цін на послуги центрального контрагента і його ризик-менеджменту

закон має встановити умови щодо домовленостей про операційну сумісність (англ. interoperability arrangements) між біржами та центральними контрагентами

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Концепції щодо депозитарно-розрахункової діяльності

ЦД має здійснювати депозитарне зберігання усіх цінних паперів у бездокументарній формі (консолідація депозитарія НБУ і НДУ)

повноваження НКЦПФР визначати пруденційні нормативи та вимоги щодо капіталу з метою мінімізації юридичних, операційних та інвестиційних ризиків ЦД

закон передбачатиме вимогу щодо відокремлення (сегрегації) активів, які належать різним депозитарним установам, а також активів депозитарної установи від активів її клієнтів, та можливість клієнта обирати між індивідуальною (individual client segregation) та узагальненою сегрегацією (omnibus client segregation)

повноваження НКЦПФР визначати вимоги до інформаційного забезпечення ЦД та депозитарних установ, а також кібербезпеки, що відповідають міжнародним технічним і технологічним стандартам

грошові розрахунки щодо фінансових інструментів, обіг яких відбувається на біржах, мають здійснюватися у «грошах центрального банку» (central bank money) через рахунки, відкриті центральним контрагентом у НБУ (доступ ЦД до Системи електронних платежів НБУ)

максимально автоматизована обробка операцій з цінними паперами (straight through processing), обіг яких відбувається на біржах, тобто уникнення ручного втручання та безпаперовий процес між

правила щодо процедур та відповідальності при нездійсненні розрахунків протягом застосовного періоду T+, такі як поставка ліквідних цінних паперів третьою особою (англ. buy-in) та грошові штрафи

корпоративне управління, що збалансовує інтереси акціонерів, посадових осіб органів управління та клієнтів ЦД